

& amplitudinem spectemus, non pretium, quoniam ex cocto latere tota constat. Privatae item domus ornatissimae, sumptuosissimaeque permultae sunt, quas in historia Bononienſi Leander describit, neque paucas omnino hic possemus referre. Turres urbs plurimas habet, inter ceteras illam cum Europae totius altissimis commemorandum Asinellorum. Adjacet urbs Apennini pedi, montibus nimirum ab austro imminetibus, quam partem oleae, vites, ficus, pomi, pyri, aliaeque fructiferae arbores undique conveſtiunt. Reliquis lateribus amoeni campi, longè, lateque sternuntur, tritici, hordei, fabae, ceterarumque frugum fertiles. Sed & linum, & canabem, & isatis utrunque genus, & scordium, aliaeque ad humanae vitae necessitatem opportuna ferunt, ac praeterea perbellos arborum ordines cum vitibus habent, ut cum è campeſtribus, tum è collinis fundis omnia vini genera legantur; videlicet apianum, trebrianum, dulce, austerum, vehemens, medium, acutum, album, helvolumque. Abundant etiam moris arboribus, quarum fronde, vermiculi fericum generantes, enutriuntur. Nec defunt herbida prata hoc agro, densaeque sylvae, cum lignationi, tum venatui opportunae: praeterea, nec fontes calidarum ac frigidarum aquarum medicati; aliaeque similia Bononienſis habet ager, unde non difficulter urbis abundantiam opulentiamque colligere est, ob quam merito Bononia crassa vulgo nuncupatur. Magnitudo autem urbis, aedium splendor, hinc aestimari potest: Anno quippe M D XXIX, Clemens Pontifex cum XV Cardinalibus eò venit, pauloque post etiam Carolus V Imp. maximo regulorum cœtu comitatus, maximisque copiis, coronae augustalis accipiendae gratia, quo tempore principes, & Rerumpub. totius ferè Christiani orbis legati huc confluerent. Pontifici unà cum Augusto in curia Senatus, hospitium praebitum: compertaque tum urbis amplitudo: tot Cardinalibus, Principibus, regulis, militibus aliisque mortalibus commodè exceptis, quot me hercle paucæ, vel fortassis nullæ, totius Europae hospitandis, tam opportunæ queant inveniri: pariterque, qua est omnium rerum ad vitam utilium abundantia copiaque instructa. Triumphus tum Bononiae habitus, quo splendidior ac magnificentior institui haud posse crediderim, qui eruditorum historia, ac versibus, pictorum item tabulis & eotypis celebratus est: ac praesertim graphica Ioannis Hogenbergii manu, rigido mansura metallo, exaratus extat. Ornamento verò peculiari à Theodosio juniore Bononia decorata. Is, An. à C. N. CCCC XXXIII, à patre subversam restauravit, additis generalis Academiae disciplinarum omnium amplissimis privilegiis. De qua, brevitatis causa, jam non commemo-

Academia.

ro, quid Bartholus, Baldus, Azo, Glossa, alique celeberrimi viri, scriptis mandarint, quae in Indice paucis delibantur. Si quis autem variam Bononienſis Reipubl. formam, & terribiles ejus casus mutationesque, & quae de urbis ornatu, ac opulentia recenſeri possent, explicare vellet; nec non de ingeniis alumnorum ejus, cum ad disciplinas humanitatis peridoneis, tum etiam ad arma, cum bellum incidit; qui item celebres viri indi orti, quorum alii sanctorum ordini adscripti, alii Pontifices, Archiepiscopi, Cardinales, Episcopi, summarum facultatum Doctores, Historici, Antiquarii, Sculptores, Pictores, Militum Duces; horum, inquam, commemoratio tam proluxa foret, ut nausae tædio lectorem adficeret. Celebrarunt porro Bononiam suis scriptis Scipio Balbus, Antonius Codrus Vreus, Nicolaus Brucius. De ea sic Hadrianus Cardinalis:

*Urbs antiqua, ingens, Etruscis Regia quondam
Felsina; tum Bojis fato irrumpentibus impar,
Accepisse novum fertur Bojonia nomen:
Verum ubi sunt Boji Romano milite pulsi,
Barbariem excussit, cepitque Bononia dici.
Subditur ad Boream radicibus Apennini,
Planicie adclivi procumbens Solis ad ortus,
Inter aquas Sapinae & Rhæni; quarum utraque in
urbem*

*Ducta revehit revehitque rates, pistrinaque versat:
Emiliae decus, & belli pacisque patrona:
Dives opum variarum, & nullius indiga cultus,
Musarum domus, atque omnis nutricula Iuris.*

I. Scaliger celebrat eam his versibus:

*Post diras rerum clades, fatique superba
Imperia, Martis quæ fera jussa tuli,
Hic primum meque, atque alios cognoscere cœpi,
Deposuique animi barbara sceptrâ mali.
Et didici, quam non fueram, quam deinde futurus,
Quem bona abortivum sic tuerere parens,
Quæ causas, quæ cunctarum primordia rerum,
Quæ divini operis prima elementa doces,
Cælestesque plagas, & sancta commoda vitæ
Et si quæ è numeris nata figura latet.
Cum reliquas superas divinis legibus urbes,
Non sulci omnigeno germine cedit honos.
Arma viris connata: animus conterminus astris,
Atque ardens vitæ stat melioris amor.
Si cives dederas, si magna Hetruria leges;
Accipe, quæ possis dicere reddo libens.*

Regitur civitas à Legato Pontificio, cui ad- *Regimen.*
junguntur XL viri ex nobilium ordine, qui singulis duobus mensibus creantur, & appellantur consules, vel *Consalonieri della Giustitia*, qualicunque libertatis specie. A Lothario Imperatore vexata fuit aliquando. cum Venetis bella gessit, postea civili diffidio Ecclesiastici juris facta, rursumque in libertatem se vindicans, eam non diu retinuit, & Bentivolorum gentem dominos habuit.